

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _ **Фінансового менеджменту та фондового ринку**
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 Фінанси,
банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування
(назва і програми)

на тему: **«Перспективи розвитку страхування відповідальності в**
Україні»
(назва теми)

Виконавець:

студентка 41 **ФФБС**

Мигель Світлана Максимівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Баранова Вікторія Глібівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Ринок страхових послуг має різноманітні методику, прийоми, підходи до надання страхових послуг. Проблеми, які виникають з їх наданням можуть бути внутрішніми та зовнішніми. Є страхові послуги, на які громадяни та підприємства не звертають уваги, поки ці послуги не отримають обов'язкової форми, або мають найбільші проблеми, тому що, страховими послугами цікавляться тільки при наявності зайвих грошових коштів.

Страхування відповідальності в Україні має добровільну та обов'язкову форми, однак, страхові послуги з цього виду страхування інтересують заздалегідь підприємства, у яких є підвищений ризик нанесення третім особам матеріальної шкоди. З 2019 року цей вид страхування був дуже перспективним в Україні і ця робота розкриває перспективи у майбутньому та надає можливість оцінювати проблеми, які виникли у теперішній час в Україні. Зауважимо, що питаннями страхування відповідальності займалися багато вчених як за кордоном, так й в Україні. Як такий даний вид страхування виник наприкінці 19 початку 20 ст., що було пов'язано з розвитком промисловості та розширенням сфери послуг. До основних питань стосовно реалізації страхування відповідальності віднесемо: економічну сутність та специфіку (автори: Базилевич В.Д., Говорушко Т. А., Малашенко Ю.А, Шишпанова Н.О. тощо), функції та особливості (автори: Воронков О.О., Гаманкова О.О., Дема Д.І., Ковалевська Я.М., Матвійчук Л.О. тощо). Разом з тим, враховуючи процеси глобалізації та воєнний стан в Україні, кризові явища в економіках всього світу, певні питання потребують подальшого дослідження та опрацювання. До таких питань віднесемо специфіку виконання зобов'язань страховиком під час воєнного стану та кризових явищ.

Мета дослідження є на основі опрацювання теоретичних основ страхування відповідальності, визначити перспективи даного виду страхування та запропонувати рекомендації щодо удосконалення страхування відповідальності.

Завдання дослідження:

- розглянути сутність та необхідність страхування відповідальності;
- охарактеризувати види страхування відповідальності, у т.ч. на прикладі України;
- охарактеризувати сучасні тенденції оподаткування страхових компаній на страховому ринку України;
- проаналізувати динаміки ринку страхових послуг України;
- проаналізувати фінансову діяльність зі страхування відповідальності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» на ринку страхових послуг України;
- проаналізувати прогностичні показники страхування відповідальності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»;
- надати рекомендації щодо удосконалення оподаткування страховиків в сучасних умовах;

- надати рекомендації щодо страхування відповідальності на прикладі ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ».

Об'єкт дослідження процес надання страхових послуг зі страхування відповідальності.

Предмет дослідження є економічні відносини, що виникають при страхуванні відповідальності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ».

Методи дослідження метод теоретичного узагальнення при визначенні сутності та особливості страхування відповідальності, метод аналітичних коефіцієнтів, горизонтальний аналіз, аналіз абсолютних і відносних показників, зрівняльний аналіз при визначенні основних тенденцій розвитку страхування відповідальності, Office 2010, ПЗ Excel 2010 при проведенні моделювання, фінансовий аналіз рейтингових електронних журналів, модулювання матриці Бостонської консалтингової групи, двофакторне регресійне модулювання при розробленні рекомендацій щодо розвитку страхування відповідальності.

Інформаційна база дослідження дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів з теорії страхового ринку; наукові та практичні дослідження з питань здійснення страхових операцій, законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність страхових компаній в Україні; звітні дані діяльності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»; науково-методична література; матеріали періодичних видань, дані Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи - 77 сторінок, 8 з яких - додатки. Основний зміст викладено на 56 сторінках, із них розміщено 14 таблиць, 14 рисунків. Список використаних джерел складається із 45 найменувань.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 1 статтю: Проблеми та перспективи розвитку страхування відповідальності в Україні // Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами: зб. мат. VI Всеукр. наук-практ. інтернет-конф. (м. Київ, 16 листопада 2022 р.) Київ. КНЕУ, 2022..

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади страхування відповідальності**» розглянуто сутність та необхідність страхування відповідальності; характеристика видів страхування відповідальності; сучасні тенденції оподаткування страхових компаній на страховому ринку. досвід України.

У другому розділі «**Аналітичні засади розвитку страхування відповідальності на прикладі ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»**» проаналізовано аналіз динаміки ринку страхових послуг України; Аналіз фінансової діяльності зі страхування відповідальності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» на ринку страхових послуг України; Аналіз прогнозних показників страхування відповідальності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ».

У третьому розділі *«Перспективи розвитку страхування відповідальності на прикладі ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»»* запропоновано рекомендації щодо удосконалення оподаткування страховиків в сучасних умовах; рекомендації щодо удосконалення страхування відповідальності на прикладі ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

Страхування відповідальності виконує подвійну роль: з одного боку, забезпечує захист майнових інтересів страхувальника, а з іншого — потерпілої (третьої особи) у разі неплатоспроможності особи, яка заподіяла шкоду.

1. Страхування відповідальності тісно пов'язане зі страхуванням майна, оскільки більшість видів відповідальності пов'язані з користуванням чи розпорядженням майном. Однак страхування відповідальності відрізняється від страхування майна тим, що при страхуванні майна об'єктом захисту є заздалегідь визначене майно на заздалегідь обумовлену суму, при страхуванні відповідальності - не заздалегідь визначене майно, а кошти страхувальника в цілому. Страхування відповідальності відрізняється також від особистого страхування, яке здійснюється у разі настання певних подій, пов'язаних із життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією застрахованого.

2. Страхування відповідальності охоплює багато видів страхових послуг з професійної діяльності; перевезення вантажів повітряним, морським, залізним та автотранспортом; перевезення небезпечних речовин та відходів, космічне страхування, страхування заподіяння шкоди майну третіх осіб та перевезень осіб. На практиці існує багато ризиків, які на особливих умовах і за додаткову плату можуть бути включені в умови страхування професійної відповідальності.

3. Загалом динаміка податку на прибуток страхових компаній має позитивну тенденцію, хоча й досить повільну. Так, сума надходжень у 2020 році становила 1,673 млрд грн, а у 2021 році зросла майже на 20% до 1,998 млрд грн. І очікується, що сума продажів за три квартали 2022 року за незмінних умов зростання перевищить це значення, оскільки досягне 1,545 млрд гривень. Отже, стабільна прибутковість українських страхових компаній здатна забезпечити постійні сплати податку на прибуток до зведеного бюджету України.

4. Згідно проведеного аналізу динаміки ринку страхових послуг України ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» по результатам 3 кв. 2022 року знаходиться на 10 місці по продажу страхової послуги ОСАЦВ, на 2 місці по продажу страхової послуги КАСКО; на 3 місці по продажу страхової послуги страхування вантажів і багажу та на 10 місці по продажу страхових послуг страхування відповідальності. Такі висновки свідчать, що компанія має стабільні позиції на ринку та стійкий фінансовий стан.

5. Аналіз надає змогу побачити, що у 2019 році у ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» страхові послуги зі страхування відповідальності, згідно побудови матриці Бостонської консалтингової групи,

були перспективними, з 2020 року йде негативна тенденція та має від'ємну тенденцію у 3 кв. 2022 р.(- 34,36%). Такий стан обумовлений зовнішніми чинниками, які негативно вплинули як на світовий страховий ринок(особливо вид – страхування відповідальності). До таких чинників віднесемо пандемію 2019-2022 рр.(розрив логістичних ланцюжків) та воєнні дії в Україні.

6. Економіко-математична двохфакторна регресійна модель показує, що не дивлячись на від'ємну тенденцію у 2023 році можливо буде збільшення страхових платежів на 12,1%

7. Диференційоване оподаткування стимулюватиме страховиків отримувати та декларувати позитивні прибутки за кожним видом діяльності окремо. Страхові компанії сплачуватимуть податки лише з тих видів своєї діяльності, які принесли прибуток. Це суттєво зменшить можливості страхових компаній щодо участі в наданні послуг з оптимізації оподаткування. Крім того, модель диференційованого оподаткування може бути адаптована до інших фінансових установ і компаній з різних секторів економіки.

8. Нове державне регулювання зі сторони НБУ, надає позитивні зміни на ринку страхових послуг України, зменшення кількості страхових компаній, яке розкрито у пункті 1.3 даної роботи, підштовхує страхові компанії до покращення умов страхових послуг для клієнтів, покращення своєї стійкості, платоспроможності та ліквідності.

На нашу думку, згідно роботи можемо зробити висновок, що ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» має декілька фінансових проблем, однак, продовжує поліпшити свої страхові послуги та намагається увійти в 2024 році з показниками нормативів Solvency II.

АНОТАЦІЯ

Мигель С.М., «Перспективи розвитку страхування відповідальності в Україні»,

(прізвище та ініціали студента)

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес надання страхових послуг зі страхування відповідальності.

У роботі розглядаються теоретичні засади страхування відповідальності: Сутність та необхідність страхування відповідальності; характеристика видів страхування відповідальності; сучасні тенденції оподаткування страхових компаній на страховому ринку. досвід України.

Проаналізовано аналітичні засади розвитку страхування відповідальності на прикладі ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»: Аналіз динаміки ринку страхових послуг України; Аналіз фінансової діяльності зі страхування відповідальності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» на ринку страхових послуг України; Аналіз прогностичних показників страхування відповідальності ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ».

Запропоновано перспективи розвитку страхування відповідальності на прикладі ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»: Рекомендації щодо удосконалення оподаткування

страховиків в сучасних умовах; Рекомендації щодо удосконалення страхування відповідальності на прикладі ПрАТ «СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»

Ключові слова: страхування відповідальності, страхова послуга, ринок страхових послуг.

ANNOTATION

Mygel S.M., "Prospects for the development of liability insurance in Ukraine",
(*students surname and initials*) (*work title*)
thesis for Master degree in specialty «072 Finance, banking and insurance»
under the program «Finance, Financial Management and Insurance»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2023

Thesis consists of three chapters. Object of study the process of providing insurance services for liability insurance

Diploma thesis deals with theoretical principles of liability insurance: The essence and necessity of liability insurance; characteristics of types of liability insurance; modern trends in taxation of insurance companies in the insurance market. the experience of Ukraine.

Analytical principles of the development of liability insurance are analyzed using the example of PJSC "ARSENAL INSURANCE INSURANCE" PJSC: Analysis of the dynamics of the insurance services market of Ukraine; Analysis of the liability insurance financial activity of PJSC "ARSENAL INSURANCE JSC" on the market of insurance services of Ukraine; Analysis of forecast indicators of liability insurance PJSC "ARSENAL INSURANCE SC".

Prospects for the development of liability insurance are offered on the example of PJSC "ARSENAL INSURANCE INSURANCE" PJSC: Recommendations for improving the taxation of insurers in modern conditions; Recommendations for improving liability insurance based on the example of PJSC "ARSENAL INSURANCE" JSC

Keywords: liability insurance, insurance service, market of insurance services.